

Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına ve bazı maddelerin mükellefiyet mevzuuna alınmasına dair olan 3828 sayılı kanunun 8 nci maddesiyle muvakkat birinci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 24 . I . 1942 - Sayı : 5015)

No.
1270

Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına ve bazı maddelerin mükellefiyet mevzuuna alınmasına dair olan 3828 sayılı kanunun 8 nci maddesi mucibince yeniden istihlâk vergisine tabi tutulan eşyanın memleket dahilinde imalleri halinde dahi bu vergiye tabi olup olmayacağına tâyini ve mezkûr kanunun 6, 7 ve 8 nci maddelerinde zamma tabi tutulan veya yeniden mükellefiyete alınan maddelerin stoklarını vergiye tabi tutan muvakkat birinci maddesi hükmüne, ithal veya dahilde imal sırasında vergisi alınmış iptidai maddelerden imal edilen eşyanın dahi dahil bulunup bulunmadığının tesbiti için yapılan tetkikat neticesinde; 8 nci maddenin dahilde imal edilen eşyaya ve muvakkat birinci madde hükmünün de iptidai maddesi ithal veya dahilde imal sırasında vergiye tabi tutulmuş dahilî mamulât stoklarına da şâmil olduğunu kanuni metinler vâzihan ifade etmekte olduğundan her iki cihetin tefsirine mahal olmadığına karar verilmiştir.

Bu karar ve kanaatin mesnetleri kısaca şunlardır:

1. Sekizinci madde ile vazedilen verginin dahildeki imalâta dahi şâmil olduğunu müsbet deliller:

A) Bu maddenin 2 nci fıkrasında (Bu vergi 2731 sayılı kanunda yazılı hüküm ve usullere göre tarh ve tahsil olunur) denilmekte, 2731 numaralı kanunun birinci maddesi ise (Aşağıda yazılı maddeler memlekete ithallerinde veya memleket içinde istihsal ve imallerinde hizalarında yazılı miktarlarda istihlâk vergisine tabidir) diye başhyan ibaresi ile istihlâk vergisinin dahildeki imalâtan dahi alınacağını sarıhan ifade etmektedir.

Her iki maddenin bu pek açık metinleri karşısında 8 nci madde ile vazedilen verginin dahilde imal edilen eşyaya şümulü olacağına tereddüt etmeğe asla mahal olmamak lâzımgelir.

Maddede vergi mevzuuna alınan eşyanın doğrudan doğruya zikir ve tadadı cihetine gidilmiyerek ithalât tarife numara ve pozisyonlarıyla tâyin edilmesinden tabii bir şey olamaz. Çünkü bu suretle bu eşyanın nevi ve çeşitleri daha kolaylıkla tarif ve tesbit edilmiş olacağı gibi verginin ithalâta dahi ait bulunması eşyanın bu şekilde tesbitini zaruri kılmıştır. Binaenaleyh vergiye tabi eşyanın ithalât tarife numaraları ile gösterilmiş olmasından bu verginin yalnız ithalâta inhisar edeceğini istidlâl etmek tamamiyle yersizdir.

B) 3828 numaralı kanunun muvakkat birinci maddesi 6 nci, 7 nci ve 8 nci maddeler mucibince zamma veya yeniden mükellefiyete tabi tutulan maddeleri ellerinde bulunduran ithalâtçılar ve toptancılar ile beraber bunları imal eden sınaî müesseseleri de beyanname vererek vergi ile mükellef kılmaktadır.

Dahilî mamulât 8 nci maddenin dairei şümulüne girmemiş olsaydı bunları memleket içinde imal eden sınaî müesseselerin stoklarının dahi vergiye tabi tutulmalarına mahal olamazdı.

C) Müstehliki köylü olan suni ipekle karışık bazı pamuklu mensucatin 8 nci maddede yazılı vergi nisbetleri 4040 sayılı kanununun 24 nci maddesiyle tadil edilmiştir. Gümrük resminin fazlalığı dolayısıyla dışarıdan ithali vârit olmıyan bu eşyanın ancak dahilde imal edilenlere taallûku olan bu tenzil hükmü 8 nci maddenin dahilî mamulâta dahi şümulü takdirinde bir mâna ifade edebilir. Dahilî mamulât vergiye tabi olmasaydı tenzil bahis mevzuu olamazdı.

İşte bu kanuni ibarelerin sarahatidir ki, 8 nci madde hükmünün tefsirine ihtiyaç göstermeden dahilde imal edilen eşyaya dahi şümulü olduğu karar ve kaanaatine vardırırıştır.

2. Muvakkat birinci madde hükmüne gelince:

Bu maddenin sarih metni 6 nci, 7 nci ve 8 nci maddeler hükmünce yeniden vergiye veya zamma tabi tutulan maddelerin ticareti ile meşgul olan ithalâtçılar ile bunları memleket içindeki sınaî ve ticarî müesseselerden mübayaa ederek satan toptancıları ve bunları imal eden sınaî müesseseleri ellerinde mevcut bulunan malları beyanname ile bildirmeye mutlak surette mecbur tutmakta ve verginin tarh ve tahsili hakkında müstakil hükümler vazetmektedir.

Tefsiri istenilen eihet, bu madde mucibince stoklardan vergi alınırken 2731 sayılı İstihlâk vergisi kanununun 2 nci maddesinin (İthal veya dahilde imal ve istihsal sırasında vergiye tabi olan maddeler esas iptidai maddeyi teşkil etmek üzere memleket dahilinde imal olunan eşya) diye yazılı 5 nci fıkrasıyla tesis edilen muafiyetin bu stoklar için de nazarı itibare alınıp alınmayacağıınn tâyinidir.

Muvakkat birinci maddenin ibaresindeki itlak ve sarahat böyle bir muafiyete yer vermediği gibi maddenin bilhassa beşinci fıkrası ki (6 nci, 7 nci ve 8 nci maddelerde münderiç eşya ve mevaddı memleket içinde imal eden sınaî müesseseler 2731 numaralı kanun mucibince bu vergi ile mükellef bulunmasalar dahi yukarıdaki fıkraya göre beyanname vermeğe ve bu beyannameye gerek iptidai madde halinde, gerekse mamul halde bulunan ve gerekse hali imalde olan eşya ve mevaddın kâffesini ithale mecburdurlar) diye muharrerdir, her türlü tereddüdü izale edecek bir vuzuh ile iptidai maddesi, vegi vermiş olsun olmasın, bu kanun mucibince vergiye tabi bütün mamul stokların muvakkat madde hükmüne dahil olacağını göstermektedir.

Filvaki teklif adaleti ve mantık da bunu âmirdir. Çünkü 2731 numaralı kanunun tesis ettiği muafiyet, verginin evvelâ ham maddeden, sonra mamulünden alınmasına mâni olmak gayesine matuftur. Halbuki muvakkat birinci madde hükmünden böyle bir mükerrerliğe imkân tasavvur edilemez. Mamulün iptidai maddesi yeni vazedilen vergiyi veya zammını ödememiştir ki mamulünden vergi alındığı takdirde iki defa vergi alınmış olması düşünülün. Bilâkis muafiyetin bu gibi mamullere şümulü halinde verginin fiyatlara hemen inikâsı dolayısıyla müstehlikin ödiyeceği fazlalık - ki vergidir - Hazinesinin zararına olarak mahdut kimselerin müstefit olmasına yol açacağı gibi ham madde stoklarının vergiye tabi olmaları karşısında mamullerinin muafiyeti vergide adalet ve müsavat prensibine de uygun olmıyan bir vaziyet ihdas etmiş olacaktır.

Bu suretle madde vâzih bulunmuş ve tefsire muhtaç görülmemiştir (Cilt : 21 : Sayıfa : 18 ve Cilt : 23 - Sayıfa : 88,102,107).